

6 Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání nevede k ucelenému systému vzdělávání a k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem. Poskytuje služby a umožňuje aktivity, které doplňují vzdělávání ve školách. Orientuje se na činnosti, které podporují rozvoj osobnosti účastníků, jejich talentu i nadání. Umožňuje vyvážit zejména psychickou zátěž účastníků, učí je smysluplně trávit svůj volný čas, nenásilnou formou buduje u nich pozitivní sociální vztahy, a tím přispívá podstatně k prevenci rizikových jevů. Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních, ve střediscích volného času (SVC), školních družinách (ŠD) a školních klubech (ŠK). Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou součástí výchovně-vzdělávací soustavy.

Střediska volného času zahrnují stanice zájmové činnosti a domy dětí a mládeže. Vykonnávají činnost po celý školní rok, i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování. Nabízejí rekreační a výchovně-vzdělávací aktivity pro všechny věkové kategorie a sociální skupiny. Organizují výměnné pobyty a zapojují se do celostátních soutěží. Poskytují odbornou, osvětovou, metodickou podporu i poradenství v oblasti volného času účastníkům, samozřejmě školám a školským zařízením. Mají tendenci stát se komunitním centrem regionu.

Školská zařízení postupně inovují své školní vzdělávací programy (ŠVP) podle požadavků veřejnosti a zřizovatelů. Upravené ŠVP podporují těsnější napojení na školy, rozšíření nabídky i zapojení většího počtu účastníků. Pomáhají naplňovat vzdělávací cíle stanovené rámcovými vzdělávacími programy. ŠVP se podle typů školských zařízení liší. Školní vzdělávací programy pro školní družinu a klub vycházejí zpravidla ze vzdělávacích programů škol, s nimiž tvoří jednu organizaci, a jsou určeny užší skupině účastníků. Často mají totožný název, nebo jsou přílohou školního vzdělávacího programu školy. Rozvíjí zejména vzdělávací oblasti, které mají blízko k průřezovým tématům (environmentální, osobnostní, sociální, multikulturní, sportovní, mediální).

Školní vzdělávací programy středisek volného času mají vazbu na regionální vzdělávání, ale zaměřují se na širší veřejnost (od dětských center až po seniory). Kromě pravidelných zájmových aktivit kladou důraz na táborovou a příležitostnou činnost, na péči o nadané účastníky, osvětovou a informační činnost i pořádání přehlídek a soutěží.

Střediska volného času se také zapojují do evropské sítě Mezinárodní ceny vévody z Edinburghu, která podporuje mladé lidi ve věku 14–25 let na celém světě v rozvíjení jejich dovedností a aktivním využívání volného času. Program je postavený na čtyřech oblastech, do nichž se mladí lidé dobrovolně zapojují: rozvoj individuálních dovedností, dobrovolnictví, sport a dobrodružná expedice. Každá oblast má tři úrovně náročnosti. Po úspěšném zvládnutí zvolené úrovně programu získají účastníci Bronzovou, Stříbrnou či Zlatou cenu vévody z Edinburghu v podobě certifikátu s mezinárodní platností.

Střediska volného času zřizují také Informační centra pro mládež (ICM), která shromažďují informace v oblasti práce, vzdělávání, cestování. Pořádají kulturní a vzdělávací akce, semináře a workshopy. Zabývají se poskytováním informací z bezpečných informačních zdrojů. Na evropské úrovni jsou součástí organizace Eryica, která sdružuje národní informační sítě. Zájemcům poskytují bezplatně a anonymně informace a poradenské služby.

Od 1. června 2016 nabyla účinnosti vyhláška č. 54/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 274/2009 Sb., o školských zařízeních, u nichž se nejvyšší počty dětí, žáků a studentů nebo jiných obdobných jednotek vedených v rejstříku škol a školských zařízení neuvádějí. Novela spočívá v opětovném uvádění údaje vedeném ve školském rejstříku o nejvyšším povoleném počtu žáků ve školním klubu.

Nejčastějším zřizovatelem školských zařízení jsou obce nebo svazek obcí, a to jak v případě školních družin a klubů, tak v případě středisek volného času.